

Végrendeletében 1000 forintot hagyományozott a Nemzeti Színháznak.

Gyenes Etel, színésznő, sz. 1884. ápr. 24-én, Törökszentmiklóson. Színpadra lépett 1920. júl. havában.

Gyenes Lajos, építész, sz. 1898-ban, Budapesten. Tanulmányait itt és külföldön végezte és színházépítési specialista lett. Külföldön és vidéken több színház és mozgósínház-épületet tervezett és épített.

Gyenes László, színművész, sz. 1857. márc. 7-én, a jásznagykunszolnok megyei Fegyverneken. Középiskolai tanulmányai végeztével — 1875-ben a Színi Tanoda növendéke lett s már ott feltűnt — mint másodikéves, »Angelo« címszerepében. Még nagyobb figyelmet keltett egy év múlva »III. Richard«-ban, nagy kifejező képességről téve bizonyosságot. E siker nyomán a Nemzeti Kaszinó tagjai utazási ösztöndíjat gyűjtöttek számára, mellyel az akkor már Mándoky Béla társulatánál Nagyváradon működő fiatal színész 1878. őszén Párizsba utazott. Hazatérve, Kolozsvárra szerződött, mely város műértő közönsége előtt játszani: mindig jó iskola volt kezdő színészeknek. 1881. tavaszán vendégszerepelt a Nemzeti Színházban, a »Báró és bankár«-ban mint Arthur s a »Proletárok«-ban mint Darvas Károly. Egy év múlva — 1882. ápr. 14-én — már mint a Nemzeti Színház szerződött tagja mutatkozott be Shylock szerepében s bár ez alak ábrázolása akkor még nem illett hozzá, a mozgékony ifjúhoz — nagy értelmi erőt sugárzó dikciójával mégis tetszést aratott. Ez időtől kezdve haláláig — több mint 42 éven át — nagy buzgalommal játszott az ország első színpadán, sok és sokféle szerepben. Pályájának egyik legnevezetesebb eseménye volt, hogy 1883-ban megkapta az »Ember tragédiájá«-ban Lucifer szerepét, mit azután majdnem negyedszázszor játszott, választékos intelligenciájának s beszélő művészetének teljességét érvényesítve benne. Szív szerinti legkedvesebb szerepe azonban Goethe ördöge lett, a »Faust«-ban: Mefisztó. Igen szerette adni »Fra Girolamó«-t, Somló Sándor hatásos darabjában. Nagyon jó szerepe volt »Bánk bán«-ban Biberach és Herczeg Ferenc »Bi-

zác«-ában a nagyképű hadvezér, Notaras. Halmi halála után ő is adta a »Proletárok«-ban a hitvány Zátonyit. Szépen játszott »Csongor és Tündé«-ben, az élet egyik szomorú vándorának, a »Tudós«-nak szerepében.

Shakespeare-i szerepei közül — Shylockon kívül — igen nagy sikere volt a lázongó indulatú Cassius-szal, valamint Jago-val, mely alak gonoszságának feltűntetésére nagyon jó színei, fanyar humorához kitűnő hangjai voltak. »Lear«-ban az álnok Edmundot, »Coriolanus«-ban Siciniust, a demagóg néptribunt, »Romeo és Juliá«-ban a bős Tybáltot, de az elmés Mercutiót is adta s egy ideig »János király« címszerepét. »III. Richard«-nak sokáig ő volt megszemélyesítője s ha e szerepet nem nagyon szerette is, jeles alakítást nyújtott benne. A görög klasszikusok alakjai közül az »Antigone«-beli őrt, vagy az »Oedipus«-beli öreg vak jóst, Tiresias-t szépen ábrázolta.

A modern francia darabokban is sok feladat jutott neki. Jellegzetes vonásokkal ruházta föl a léha De Septmonts herceget, az »Idegen nő«-ben, igen jó volt mint haszontalan Lucien gróf, a »Francillon«-ban, mint öreg, komoly férj (Montaignin) az »Alfonz úr«-ban, mint böleselkedő jó barát a »Denise«-ben s mint kedves De Ferney bácsi, a »Bábjáték«-ban.

Pályájának legszebb emlékei, legigazibb sikerei azonban a zamatos magyar alakoknak ábrázolásához fűződnek. E téren legnagyobb diadalát »A bor«-ban aratta, mint Baracs Imre, mely alakítása a színészettörténet nevezetesebb hősei közé emelte a derék művészt. A »Karácsonyi álom«-ban Andrást, a »Piros bugyelláris«-ban Török bírót, a »Strike«-ban Kovács Jenőt adta. A magyar katonatiszt is páratlanul tökéletes megszemélyesítőre talált Gyenesben. Kitűnően illett egyenes, férfias, tősgyökeres egyéniségéhez a Szentirmay (Dolovai nábob lánya) és a Berényi kapitány (Huszárszerelem) alakja, valamint az ezredesé, a »Föld«-ben, Örkényi ezredesé, a »Nagymamá«-ban, Radák őrnagyé az Abonyi-féle »Gyermek«-ben. De a civil magyar urak alakjainak sorából is sokat állított színpadra, pompásan eltalált vonásokkal, mint: Lithvayt (Első vihar), Szemere Sándort (Honthy